

Mediální opora v rámci vysokoškolského vzdělávání jako nástroj pro hodnocení (kvality) výuky

Tomáš Svatoš, Martina Maněnová
Pedagogická fakulta Univerzity
Hradec Králové

Hodnocení vyučování - historický kontext

- **Mnohaletý zájem** s otázkami: co, jak, k jakému účelu...
- **Protiklady**: zaměření na (výsledek) nebo proces?
- Od 60.let 20. stol. **metodologický trend mikroanalýzy**:
  - popsat detailně reálnou výuku, zaměření na proces,
  - evaluovat průběžné činnosti (kategorie),
  - náročné – avšak blízké „běžné“ praxi – s využitím techniky,
  - cílem poskytnout ZV aktérům edukace.
- Vznik **kategoriálních systémů** (Flanders, 1970; Bellack, 1966; Bales, 1950 – 1970 a další),
- „něco za něco“ (možnosti a meze), potenciál pro učitelské vzdělávání...(Mareš a Ouhrabka, 1975; Gavora, Tollingerová, H. Kantorková-Lukášová etc.)

Kategoriální systém N. A. Flanderse (FIAS)

- **Co je kategoriální systém?** (Gavora, 1966),
- **Primární (a optimistická) teze Flanderse...**,
CHARAKTERISTIKA metody FIAS:

	Charakteristický znak	Upřesnění
Filozofický a výzkumně aplikační kontext	Metodologická podstata	empirické zkoumání, kvantitativní (akční) výzkum
	Filozoficko-psychologický základ	behaviorálními koncepty, orientace na vnější chování
	Edukační paradigma	modely frontální (hromadné) výuky
	Cíle výzkumné procedury	objasňování teorie, podpora empirickými daty, ověření hypotéz
	Výzkumný profil metody	mikroanalytická deskripce vyučování, kategoriální systém (10 kategorií chování)
Princip	pozorování projevů činností učitele a žáků ve třídě - přiřazení odpovídající kategorie	

Kategoriální systém N. A. Flanderse (FIAS)

CHARAKTERISTIKA metody FIAS:

	Charakteristický znak	Upřesnění
Metoda FIAS – základní charakteristika	Předmět zkoumání-proměnné	pedagogický styl učitele, vedení výuky, komunikace a interakce,
	Fáze výzkumné činnosti	hypotézy, příprava výzkumu, předvýzkum, sběr dat, zpracování, interpretace, zpětný vztah k teorii
	Způsob získávání dat	systematické pozorování, přímé nebo zprostředkované
	Kódování dat	numerické kódování, 3 sekundový interval
	Zpracování dat	Kvantitativní zpracování četnosti a frekvence výskytu, ověření hypotéz...
	Výsledky	četnosti, frekvence výskytu, párování kategorií, přechodové pravděpodobnosti, indexování, obecnější platnost, predikce

Kategoriální systém N. A. Flanderse (FIAS)

- **Otazníky:**

- počet sledovaných kategorií,
- zácvik (6 – 10 hodin „nanečisto“),
- reliabilita (shoda mezi pozorovateli 85-90 %),
- výsledky nehovoří o didakticko-odborném obsahu,
- převažující kvantitativní pohled na kvalitativním...

- **Význam pro učitelské vzdělávání:**

- rozšíření reflexivních metod Pg praxe,
- ověřování role pedagoga-výzkumníka,
- opora ve vztahu Pg teorie a praxe...

Výzkumné šetření

Cíl

Pozorování a hodnocení 5 vyučovacích hodin

Výzkumné šetření

Metodologie

- Upravený systém FIAS.
- 16 kategorií...
- CodeNet.
- Videozáznamy.
- Indexy...

Výzkumné šetření

Metodologie

Činnostní index	Název	Suma kategorií
Ua	Index učitelovy akceptace žáka	$(U1+U2+U3)/K$
Uv	Index učitelovy vyučovací aktivity	$(U4+U5)/K$
Ur	Index učitelova řízení vyučování	$(U6+U7)/K$
Zo	Index žákova hledání opory	$(Z1+Z2)/K$
Za	Index žákovské aktivity	$(Z3+Z4+Z7)/K$
Zp	Index žákova prosazení	$(Z5+Z6)/K$
Au	Index aktivity učitele	$Ua+Uv+Ur$
Az	Index aktivity žáka	$Zo+Za+Zp$
li	Celkový index interakce	Az/Au

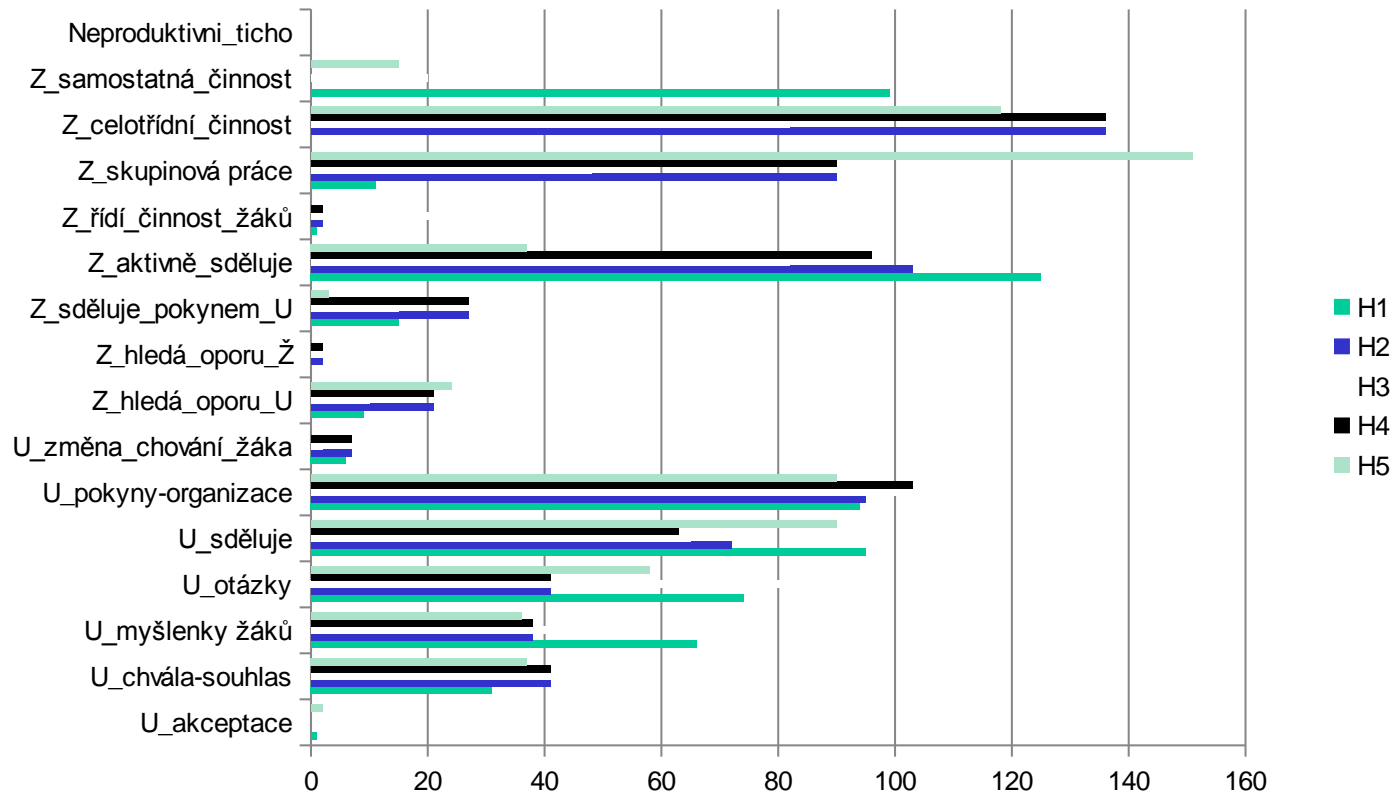
Výzkumné šetření

Výsledky

Index	Ua	Uv	Ur	Zo	Za	Zp	Au	Az	li
učitel, 2 roky praxe	0,056	0,357	0,190	0,021	0,318	0,059	0,603	0,397	0,682
učitelka, 24 let praxe	0,061	0,299	0,186	0,025	0,412	0,018	0,545	0,455	0,882

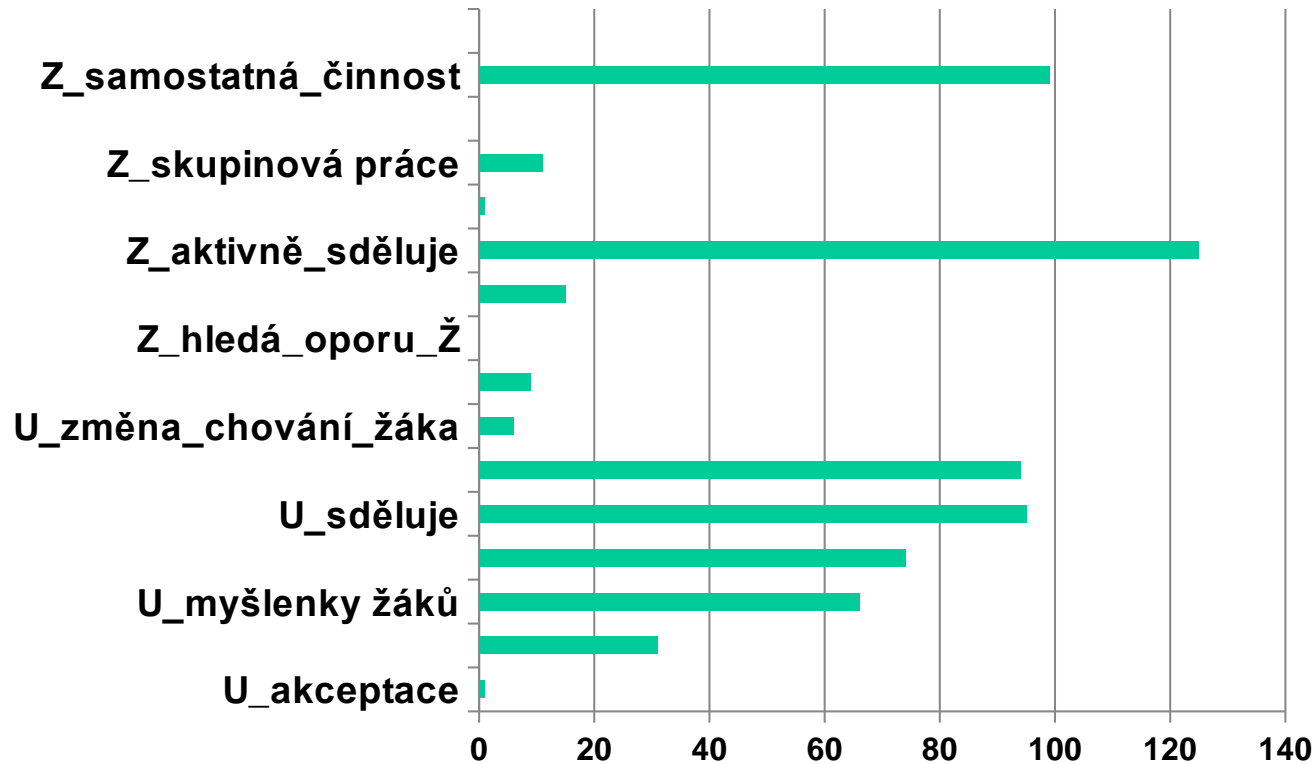
Výzkumné šetření

Výsledky

Výzkumné šetření

Výsledky

Závěry – význam pro pregraduální vzdělávání

Děkujeme za pozornost

Příloha: Pozorovací arch DČU (S. Rys, 1971)

- 1) POHYB
- 2) Hlas
- 3) Písmo
- 4) Řeč
- 5) Styl
(vyučování)
- 6) ŘÍZENÍ
- 7) Situace
- 8) Motivace
- 9) Obsah učiva
- 10) Podání učiva
- 11) Učeb. pomůcky
- 12) Aktivita žáků
- 13) Učit. kontrola
- 14) Učitelovy otázky
- 15) Časový plán
- 16) Plán práce
- 17) Organizace
- 18) Modernizace

← 19) Závěr o práci

chodí	účelně
POHYB	
neúčelně	stojí, sedí

požadavky	stimuly
ŘÍZENÍ	
inhibice	příkazy

tvořivý	tradiční
ZÁVĚR	
novátor	netvořivý